

Sygn. akt III AUa 45/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 grudnia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Anna Szczepaniak-Cicha (spr.)

Sędziowie: SSA Jolanta Wolska

del. SSO Agnieszka Gocek

Protokolant: sekretarz sądowy Małgorzata Matusiak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 25 listopada 2019 r. w Ł.

sprawy Z. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek apelacji Z. D.

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 26 września 2018 r. sygn. akt VIII U 2257/16

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od Z. D. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.**

Sygn. akt III AUa 45/19

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 lipca 2016 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że Z. D., jako wspólnik jednoosobowej spółki z o.o. (...) z siedzibą w Ł., podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu od dnia 21 lutego 2016 r. oraz określił miesięczne podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy za luty 2016 r. w kwocie 755,07 zł oraz za okres marzec - czerwiec 2016 r. w kwocie 2.433,00 zł, a także na ubezpieczenie zdrowotne za okres luty - czerwiec w kwocie 3.210,60 zł. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że od dnia 31 stycznia 2014 r. ubezpieczony figuruje w KRS jako wspólnik jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (...). Z tego tytułu, od dnia 1 lutego 2014 r. do dnia 28 lutego 2014 r. był zgłoszony do ubezpieczenia zdrowotnego, zaś od dnia 1 marca 2014 r. do dnia 30 czerwca 2015 r. także do ubezpieczeń społecznych. W dniu 1 lipca 2015 r. wnioskodawca dokonał zgłoszenia do ubezpieczenia zdrowotnego, a jednocześnie został zgłoszony do ubezpieczeń społecznych jako pracownik u płatnika (...) spółka z o.o.; pracowniczy tytuł do ubezpieczeń istniał do 20 lutego 2016 r. Z uwagi na fakt, że od dnia 21 lutego 2016 r. Z. D. poza działalnością w formie jednoosobowej spółki z o.o. nie posiada innego tytułu do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych, powinien dokonać zgłoszenia również do ubezpieczeń społecznych.

Zasadność powyższej decyzji zakwestionował Z. D. składając od niej odwołanie, w którym podniósł, że od dnia 3 marca 2014 r., tj. od dnia zawarcia umowy przedwstępnej sprzedaży udziałów spółki (...) sp. z o.o. na rzecz firmy (...) sp. z o.o., nie powinien podlegać obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym. Ponadto wskazał, że z powyższym podmiotem zawarł umowę zastawu rejestrowego na udziałach w dniu 25 marca 2014 r., która została wpisana do rejestru zastawów. Przyznał jednocześnie, że do przejścia udziałów ostatecznie nie doszło, ale z wyłącznej winy nabywcy udziałów, zatem jego sytuacja jako płatnika składek jest szczególna. Podał, że względem nabywcy udziałów toczy się postępowanie karne w Prokuraturze (...) w Ł. i załączył zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, ponawiając argumenty wskazane w uzasadnieniu skarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy w Łodzi wyrokiem z dnia 26 września 2018 r. oddalił odwołanie (pkt 1) oraz zasądził od Z. D. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. kwotę 1.200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 2).

Podstawę rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji stanowiły następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne.

Z. D. w okresie od dnia 15 marca 1991 r. do dnia 30 stycznia 2014 r. prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą pod nazwą Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Handlowe (...) Z. D.. Z analizy dokumentów, znajdujących się w Kompleksowym Systemie Informatycznym ZUS wynika, że z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej w okresie od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 30 listopada 2000 r. ubezpieczony był zgłoszony do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego, natomiast od dnia 1 grudnia 2000 r. do dnia 30 listopada 2001 r. - jedynie do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego, gdyż w tym okresie posiadał inny tytuł do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych. Następnie, w okresie od dnia 1 grudnia 2001 r. do dnia 31 maja 2011 r., z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej odwołujący się dokonał zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego, zaś od dnia 1 czerwca 2011 r. do dnia 31 stycznia 2014 r. - jedynie do ubezpieczenia zdrowotnego, z uwagi na posiadanie innego tytułu do ubezpieczeń społecznych, tj. umowy o pracę u płatnika składek (...) sp. z o.o. w 1/4 wymiaru czasu pracy.

W ramach prowadzonej działalności w dniu 21 grudnia 2010 r. Z. D. zawarł z Centrum (...) (C.) umowę o finansowanie ze środków funduszy unijnych projektu pod nazwą „Wdrożenie innowacji przez implementację autorskiej technologii i wykorzystanie wyników prac badawczo-rozwojowych” (Projekt nr 1). Projekt ten został zrealizowany zgodnie z umową. W dniu 4 czerwca 2012 r. wnioskodawca zawarł z C. umowę o finansowanie ze środków funduszy unijnych projektu pod nazwą „Innowacyjne rozwiązania drogą do rozwoju i wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstwa” (Projekt nr 2). Umowa o dofinansowanie została rozwiązana z dniem 5 kwietnia 2015 r. W piśmie z dnia 11 marca 2013 r. ubezpieczony uzyskał od C. zgodę na dokonanie przekształcenie przedsiębiorstwa w spółkę prawa handlowego.

W dniu 30 grudnia 2013 r., w wyniku przekształcenia Przedsiębiorstwa Produkcyjno - Usługowo - Handlowego (...) Z. D. utworzono (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł., która dnia 31 stycznia 2014 r. została zarejestrowana w KRS. Głównym przedmiotem działalności spółki jest pranie, czyszczenie wyrobów włókienniczych i futrzarskich. Jedynym wspólnikiem spółki jest Z. D., posiadający 200 udziałów o łącznej wysokości 860.000 zł. Kapitał zakładowy wynosi 860.000 zł. Organem uprawnionym do reprezentacji podmiotu jest zarząd, zaś funkcję prezesa piastowali: wnioskodawca do dnia 30 kwietnia 2014 r., P. Z. do dnia 16 października 2014 r., M. B. (1) do dnia 6 lutego 2017 r. i ponownie wnioskodawca - do dnia 21 lutego 2017 r. Ustanowiono także dwóch prokurentów samoistnych w osobach M. W. i A. T.. Aktualnie spółka nie posiada zarządu i żadnej osoby uprawnionej do działania w jej imieniu. Wobec spółki toczyło się przyspieszone postępowanie układowe przed Sądem Rejonowym dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi.

W okresie od dnia 1 lutego 2014 r. do dnia 28 lutego 2014 r. odwołujący się był zgłoszony do ubezpieczenia zdrowotnego jako wspólnik jednoosobowej spółki z o.o., natomiast w okresie od dnia 1 marca 2014 r. do dnia 30 czerwca 2015 r. również do ubezpieczeń społecznych, z uwagi na nieposiadanie innego do nich tytułu. W dniu 1 lipca

2015 r. wnioskodawca jako wspólnik jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością dokonał zgłoszenia tylko do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego, gdyż jako pracownik płatnika (...) sp. z o.o. został zgłoszony do ubezpieczeń społecznych. Tytuł ten trwał do dnia 20 lutego 2016 r.

Z dokumentów znajdujących się w Kompleksowym Systemie Informatycznym ZUS, wynika, że od dnia 21 lutego 2016 r. Z. D., oprócz działalności w formie jednoosobowej spółki z o.o. nie posiada innego tytułu do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego. W dniu 28 stycznia 2014 r. utworzono (...) sp. z o.o. w Ł., której jedynym wspólnikiem był P. Z., posiadający 100 udziałów o łącznej wartości 5.000 zł. Kapitał zakładowy spółki w wysokości 5.000 zł nie został pokryty. Organem uprawnionym do reprezentacji podmiotu jest zarząd w osobie prezesa zarządu P. Z.. Spółka została zarejestrowana w KRS dnia 29 stycznia 2014 r.

W dniu 3 marca 2014 r. Z. D., jako nabywca, zawarł ze spółką z o.o. (...) umowę przedwstępną sprzedaży udziałów spółki (...) sp. z o.o. w Ł. w formie pisemnej z podpisami notarialnie poświadczonymi. Na mocy tej umowy strony zobowiązały się zawrzeć umowę sprzedaży wszystkich udziałów w spółce (...), tj. 200 udziałów o wartości nominalnej po 4.300 zł za cenę 2.000.000 zł, nie później niż w terminie 4. miesięcy od upływu terminu tzw. trwałości Projektu nr 1, rozumianego jako okres 3 lat, liczonych od daty wypłaty przez C. ostatniej transzy dofinansowania i nie wcześniej, niż przed datą uchylenia ryzyka rozwiązania przez C. umowy dotyczącej Projektu nr 1, związanego z przekształceniami własnościowymi dokonany przez zawarcie umowy sprzedaży (umowy przyrzeczonej). Umową tą ustalono następujące zasady płatności ceny nabycia:

1. kwota 250.000 zł, tytułem zaliczki, zostanie uiszczona w terminie 5. dni od podpisania niniejszej umowy, jednakże po łącznym spełnieniu się następujących warunków:

- a) złożeniu rezygnacji przez wnioskodawcę z członkostwa w zarządzie spółki;
- b) powołaniu przez niego, jako jedynego wspólnika spółki, zarządu w składzie (...), o ile osoby te wyrażą zgodę na kandydowanie;
- c) udzieleniu pełnomocnictwa do wykonywania w imieniu nabywcy prawa głosu na zgromadzeniu wspólników spółki osobie przez nabywcę wskazanej;
- d) zawarciu umowy zastawu rejestrowego na udziałach na rzecz nabywcy;

2. kwota 250.000 zł zostanie zapłacona po prawomocnym wpisaniu w KRS zmian w zarządzie i zmiany w treści umowy spółki takiej, żeby zastawnik i użytkownik mogli wykonywać prawo głosu oraz wpisaniu zastawu rejestrowego na udziałach na rzecz nabywcy, przy czym, jeżeli wnioskodawca nieodwołalnie zrzeknie się możliwości zaskarżenia tych postanowień, płatność nastąpi niezależnie od prawomocnego charakteru wpisu;

3. kwota 500.000 zł zostanie zapłacona po zamknięciu rzeczowym i rozliczeniu Projektu nr 1, rozumianego jako wydanie przez C. ostatecznej decyzji, że kwota ok. 300.000 zł zostanie przekazana spółce po „zakończeniu realizacji projektu” w rozumieniu umowy dot. Projektu 1, o ile powyższe czynności z pkt 1) i 2) zostaną uprzednio dokonane przez wnioskodawcę;

4. kwota 1.000.000 zł zostanie zapłacona przy podpisaniu sprzedaży udziałów, przy czym kwota ta będzie ewentualnie pomniejszona o wysokość umniejszenia wartości spółki oraz będzie zabezpieczona na depozycie notarialnym na dwa tygodnie przed datą umowy sprzedaży udziałów.

Nabywca zobowiązał się do wymienionych w umowie działań, mających na celu restrukturyzację spółki, m.in. do dofinansowania spółki, by dokonywała regularnych spłat kredytów bankowych, czy dołożenia starań, by doszło do spłaty lub refinansowania wierzycieli spółki we wskazanych terminach, a także do podjęcia uchwały na zgromadzeniu wspólników, nakładającej na zarząd spółki obowiązek ustanowienia wnioskodawcy pełnomocnikiem ds. zakończenia projektu C., co pozwoliłoby mu reprezentować spółkę we wszelkich postępowaniach administracyjnych, sądowych

oraz sądowoadministracyjnych i przed wszelkimi osobami i instytucjami w zakresie Projektu nr 1, w uzgodnieniu z zarządem spółki, za określonym wynagrodzeniem.

Uchwałami Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników spółki (...) z dnia 4 marca 2014 r. odwołano wnioskodawcę z pełnienia funkcji prezesa zarządu i do pełnienia tej funkcji powołano P. Z.. Przewodniczącym zgromadzenia był odwołujący się, jako wspólnik spółki.

Uchwałami Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników spółki (...) z dnia 21 marca 2014 r., sporządzonymi w formie aktu notarialnego, dokonano zmiany umowy spółki (m.in. dodając zapis, że zastawnik i użytkownik udziału mogą wykonywać prawo głosu) i upoważniono zarząd do przyjęcia tekstu jednolitego umowy spółki. Przewodniczącym zgromadzenia był W. K., działający jako pełnomocnik wnioskodawcy, występującego jako wspólnik spółki.

Uchwałą Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników spółki (...) z dnia 22 marca 2014 r. na pełnomocnika spółki do zawarcia umowy o pracę z członkiem zarządu powołano W. K.. Przewodniczącym zgromadzenia był W. K., działający jako pełnomocnik wnioskodawcy, występującego jako wspólnik spółki.

W dniu 25 marca 2014 r. wnioskodawca, jako zastawca, zawarł z firmą (...) sp. z o.o., jako zastawnikiem, umowę zastawu rejestrowego na udziałach w firmie (...) sp. z o.o. w celu zabezpieczenia wszelkich roszczeń zastawnika względem zastawcy, wynikających, bądź mogących powstać w następstwie wykonywania lub pozostających w związku z zawartą pomiędzy stronami przedwstępną umową sprzedaży udziałów (w tym ewentualnego roszczenia o zwrot zaliczek). Strony ustaliły, że jeżeli zawarcie tej umowy stanowić będzie ryzyko bądź podstawę rozwiązania umowy, na podstawie której zastawnik otrzymał finansowanie, wówczas przeniosą niniejsze zabezpieczenie na inny majątek zastawcy lub ustanowią inną formę zabezpieczenia na tym samym majątku. Za podstawę do uznania ryzyka wypowiedzenia strony uznają pisemne stanowisko C., z którego ryzyko to będzie wynikać. Prawo głosu z udziałów, a także pozostałe prawa korporacyjne i majątkowe, wynikające z udziałów, wykonywać będzie zastawca do czasu wpisania stosownej zmiany w umowie spółki. Po tym czasie, zastawnik będzie wykonywał prawo głosu. Prawo zastawcy do pobierania przychodów z tytułu udziałów przechodzi na zastawnika z chwilą, gdy złożone zostanie przez zastawnika oświadczenie o wyborze sposobu zaspokojenia z przedmiotu zastawu. Postanowieniem z dnia 5 maja 2014 r., Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi, w sprawie z wniosku (...) sp. z o.o. (jako zastawnika) przy udziale Z. D. (jako zastawcy), dokonał wpisu do rejestru zastawów 200 udziałów w (...) sp. z o.o. w Ł. o nominalnej wartości 4.300 zł każdy, z najwyższą sumą zabezpieczenia w kwocie 4.000.000 zł.

Uchwałą Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników spółki (...) z dnia 28 sierpnia 2014 r., do pełnienia funkcji prezesa zarządu, w związku z rezygnacją P. Z., powołano M. B. (1). Przewodniczącym zgromadzenia był W. K., jako pełnomocnik wnioskodawcy, działającego jako wspólnik spółki.

Na podstawie tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Rejonowego dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi z dnia 11 lipca 2014 r. wszczęto postępowanie egzekucyjne celem zajęcia udziałów wnioskodawcy w spółce (...).

Uchwałami Zwyczajnego Zgromadzenia Wspólników spółki (...) z dnia 29 czerwca 2015 r. zatwierdzono sprawozdanie zarządu z działalności spółki za 2014 r., sprawozdanie finansowe za 2014 r., postanowiono stratę netto wykazaną w sprawozdaniu rocznym pokryć z zysku z lat przyszłych, udzielono wnioskodawcy, P. Z. i M. B. (1), jako prezesom zarządu spółki, absolutorium z wykonywania przez nich obowiązków, zaś wobec wysokości straty wykazanej w bilansie, opowiedziano się za dalszym istnieniem spółki. W zgromadzeniu uczestniczyli wnioskodawca i zastawnik udziałów spółki - spółka (...) w osobie prezesa zarządu P. Z., który na wniosek pełnomocnika wnioskodawcy wykonał prawo głosu. Przewodniczącym zgromadzenia był M. B. (1).

Na podstawie tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty, wydanego dnia 28 września 2015 r. przez Sąd Rejonowy Lublin - Zachód w Lublinie w elektronicznym postępowaniu upominawczym, wszczęto postępowanie egzekucyjne do udziałów wnioskodawcy w spółce (...).

Pismem z dnia 27 lipca 2016 r. wnioskodawca, jako jedyny (...) spółki (...), wystąpił do sądu rejestrowego o przejrzenie akt rejestrowych spółki. W dniu 2 sierpnia 2016 r. wnioskodawca złożył do Prokuratury Rejonowej Ł. zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa oszustwa przez M. B. (2) i P. Z..

Uchwałą Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników spółki (...) z dnia 4 listopada 2016 r. odwołano w trybie natychmiastowym M. B. (3) z pełnienia funkcji prezesa zarządu z powodu nieodbycia w przepisany terminie zwyczajnego Zgromadzenia Wspólników, zaprzestania prowadzenia spraw spółki, zatrzymania działalności produkcyjnej, braku zainteresowania losem pracowników, zaprzestania realizowania zawartych umów, narażenia spółki na straty, zadłużenia spółki, prowadzenia spraw spółki w sposób niezgodny z jej interesem i interesem właściciela oraz nieudzielania informacji wspólnikowi spółki o jej sytuacji gospodarczej. Jednocześnie do pełnienia funkcji prezesa zarządu powołano wnioskodawcę. Przewodniczącym Zgromadzenia był wnioskodawca jako wspólnik spółki.

Pismem z dnia 16 stycznia 2017 r. ubezpieczony poinformował sąd rejestrowy o wysokościach sald na rachunkach (...) spółki (...). Prawomocnym postanowieniem z dnia 21 lutego 2017 r., Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi w Rejestrze Przedsiębiorców KRS dokonał z urzędu wpisu, polegającego na wykreśleniu prezesa zarządu spółki (...) Z. D. z uwagi na skazanie wnioskodawcy prawomocnym wyrokiem karnym za przestępstwa wskazane w art. 18 § 2 k.s.h.

Do zawarcia ostatecznej umowy sprzedaży udziałów spółki (...) nie doszło. Obecnie brak jest wpisów w odnośnie zarządu spółki (...).

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd wywiódł, że zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, obowiązkowym ubezpieczeniem emerytalnym i rentowym, chorobowym i wypadkowym podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi. Stosownie do treści art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy, za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki jawnej, komandytowej lub partnerskiej. Na mocy art. 13 pkt 4 ustawy, osoby prowadzące działalność pozarolniczą podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania jej wykonywania, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej. Z kolei na podstawie art. 11 ust. 2 ustawy, ubezpieczeniu chorobowemu osoby prowadzące pozarolniczą działalność podlegają dobrowolnie na swój wniosek.

Sąd wywiódł dalej, że na podstawie art. 36 ust. 1, ust. 3 i ust. 4 przywołanej ustawy, każda osoba objęta obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi podlega zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych, w terminie 7 dni od daty powstania obowiązku ubezpieczenia. Obowiązek zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych osób prowadzących działalność gospodarczą należy do tych osób.

Sąd Okręgowy podniósł, że art. 18 ust. 8 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych stanowi, iż podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 5, ustawy, stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek, ogłoszonego w trybie art. 19 ust. 10 na dany rok kalendarzowy. Składka w nowej wysokości obowiązuje od 1 stycznia do 31 grudnia danego roku. Zgodnie z ust. 9 tego przepisu, za miesiąc, w którym nastąpiło odpowiednio objęcie ubezpieczeniami emerytalnym i rentowym lub ich ustanie i jeżeli trwały one tylko przez część miesiąca, kwotę najniższej podstawy wymiaru składek zmniejsza się proporcjonalnie, dzieląc ją przez liczbę dni kalendarzowych tego miesiąca i mnożąc przez liczbę dni podlegania ubezpieczeniu. Stosownie do treści art. 20 ust. 1 ustawy systemowej, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe oraz ubezpieczenie wypadkowe w/w osób stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i ubezpieczenia rentowe.

Sąd wskazał, że z art. 47 ust. 1 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wynika, że płatnik składek, będący osobą fizyczną opłacającą składkę wyłącznie za siebie, przesyła w tym samym terminie deklarację rozliczeniową, imienne raporty miesięczne oraz opłaca składki za dany miesiąc, z zastrzeżeniem ust. 1a, 2a i 2b, nie później niż do 10. dnia następnego miesiąca. Z kolei na podstawie art. 66 ust. 1 pkt 1c ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, osoby spełniające warunki do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, które są osobami prowadzącymi działalność pozarolniczą, podlegają obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego. Według art. 81 ust. 2 przywołanej ustawy, podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne osób prowadzących działalność gospodarczą stanowi kwota zadeklarowana, nie niższa niż 75% przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w czwartym kwartale roku poprzedniego, włącznie z wypłatami z zysku. Składka w nowej wysokości obowiązuje od 1 stycznia do 31 grudnia danego roku. Składka na obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne jest miesięczna i niepodzielna. Oznacza to, że nawet w sytuacji podlegania obowiązkowemu ubezpieczeniu przez część miesiąca, składkę na to ubezpieczenie należy rozliczyć od pełnej podstawy wymiaru.

Sąd podniósł dalej, że na podstawie art. 87 ust. 1 w/w ustawy, osoby prowadzące działalność gospodarczą są obowiązane bez uprzedniego wezwania opłacić i rozliczyć składki na ubezpieczenie zdrowotne za każdy miesiąc kalendarzowy w trybie i na zasadach oraz w terminie dla składek na ubezpieczenie społeczne.

Zgodnie z treścią art. 104 ust. 1 i art. 107 ust. 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązkowe składki na Fundusz Pracy, ustalone od kwot stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe bez stosowania ograniczenia, o którym mowa w art. 19 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, wynoszących w przeliczeniu na okres miesiąca co najmniej minimalne wynagrodzenie za pracę, opłacają osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą za okres trwania obowiązkowych ubezpieczeń emerytalnego i rentowych w trybie i na zasadach przewidzianych dla składek na ubezpieczenia społeczne.

Sąd wywiódł, że na podstawie przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą jest przedsiębiorca, czyli osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna nie będąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, która we własnym imieniu wykonuje działalność gospodarczą. Zgodnie z art. 2 w/w ustawy, działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Podmioty prowadzące zawodowo i we własnym imieniu taką działalność są przedsiębiorcami, z tym, że w przypadku spółki cywilnej, za przedsiębiorców uznaje się wspólników spółki, a nie spółkę. Inne spółki, w tym osobowe spółki prawa handlowego, są przedsiębiorcami o ile prowadzą działalność gospodarczą. Działalność gospodarcza może więc być prowadzona indywidualnie lub w spółce, w zależności od tego inaczej mogą kształtować się obowiązki wobec ZUS. Przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie posługują się pojęciem przedsiębiorcy. Wprowadziły one inne pojęcie „osoba prowadząca pozarolniczą działalność”. Ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności podlegają wyłącznie osoby fizyczne (w tym wspólnicy spółek osobowych i - wyjątkowo - jedyny wspólnik jednoosobowej sp. z o.o.).

Następnie Sąd wskazał, że art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych przewiduje obowiązkowe ubezpieczenie emerytalne i rentowe osób prowadzących działalność pozarolniczą, definiując te podmioty przez wymienienie w art. 8 ust. 6 osób o różnym statusie prawnym, ale nie wprowadzając definicji pojęcia działalności pozarolniczej. Osobami takimi są jednocześnie osoby prowadzące działalność pozarolniczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych, twórcy i artyści, osoby prowadzące działalność w zakresie wolnego zawodu, wspólnicy spółek osobowych, wspólnicy jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, a także osoby prowadzące niepubliczne szkoły, placówki lub ich zespoły, na podstawie przepisów o systemie oświaty. Na tle art. 8 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych należy stwierdzić, że pojęcie „prowadzenie działalności pozarolniczej” jest pojęciem szerszym od działalności gospodarczej, określonej w art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej. Do pojęcia działalności gospodarczej w powyższym (wąskim) rozumieniu ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych odwołuje się tylko w

art. 8 ust. 6 pkt 1, a w pozostałych punktach tego przepisu wymienia osoby nieprowadzące działalności gospodarczej w ścisłym znaczeniu tego pojęcia. Właśnie w kręgu tych osób znajduje się w art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wspólnik jednoosobowej spółki z o.o., który jest objęty obowiązkiem ubezpieczenia bez względu na fakt prowadzenia działalności gospodarczej. Powyższy przepis został wprowadzony dnia 1 stycznia 2003 r. ustawą z dnia 18 grudnia 2002 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw, a jego celem było rozszerzenie obowiązku ubezpieczenia społecznego w przypadku wspólników jednoosobowych spółek z o.o., aby nie musieli oni w celu objęcia ubezpieczeniem zawierać umów z własną spółką. W związku z tym obowiązek ubezpieczenia wspólnika jednoosobowej spółki z o.o. powiązany jest jedynie z posiadaniem przez niego takiego statusu prawnego, a nie z prowadzeniem działalności gospodarczej. W przypadku wspólników jednoosobowych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością nie można bowiem mówić wprost o prowadzeniu przez nich jakiegokolwiek działalności z tytułu uczestnictwa w spółce, gdyż to spółka występuje w obrocie prawnym i jest stroną we wszelkich stosunkach prawnych, a nie jej wspólnik, o którego działaniu można mówić jedynie w kontekście uczestnictwa w organach spółki. Z tego względu datą „rozpoczęcia działalności” w odniesieniu do wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością jest data nabycia statusu wspólnika. Zarazem, nie ma istotnego znaczenia czy jedyny wspólnik spółki jest jednocześnie członkiem zarządu, gdyż posiadając cały kapitał spółki jest zainteresowany prawidłowym jej zarządzaniem. Jego działania mają charakter działań w interesie spółki, bez względu na to, jakie prace wykonuje w spółce, czy zajmuje się bezpośrednio działalnością handlową, usługową, leżącą w zakresie działania spółki, czy też działalnością zmierzającą do jej likwidacji, jak np. porządkowanie spraw z dłużnikami, prowadzenie spraw sądowych, których stroną jest spółka (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2011 r., II UK 271/10, LEX nr 817528, uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2006 r., I UZP 4/05, L., wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 25 września 2014 r., SK 4/12, OTK-A 2014 nr 8, poz. 85 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 27 maja 2015 r., III AUa 198/15, L.).

Bezspornym jest, że odwołujący się Z. D. z dniem 31 stycznia 2014 r. uzyskał status wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, nabywając 100% udziałów spółki (...) i status ten posiada nadal (bowiem do przejścia udziałów na rzecz firmy (...) sp. z o.o., z którą wnioskodawca zawarł w dniu 3 marca 2014 r. umowę przedwstępną sprzedaży udziałów spółki (...) sp. z o.o., ostatecznie nie doszło). Bezspornym jest także, że od dnia 21 lutego 2016 r. Z. D. nie posiada innego tytułu do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i zdrowotnego oprócz działalności w formie jednoosobowej spółki z o.o.

Sąd wskazał, że wnioskodawca, w ramach wykonywania statusu jedyne go wspólnika spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, zrealizował projekt pod nazwą „Wdrożenie innowacji przez implementację autorskiej technologii i wykorzystanie wyników prac badawczo-rozwojowych” na podstawie umowy z dnia 21 grudnia 2010 r., zawartej z Centrum (...) o finansowanie ze środków funduszy unijnych, po uprzednim uzyskaniu zgody C. na dokonanie przekształcenia przedsiębiorstwa w spółkę prawa handlowego. W okresie od dnia 31 stycznia 2014 r. do dnia 30 kwietnia 2014 r. oraz w okresie od dnia 6 lutego 2017 r. do dnia 21 lutego 2017 r. pełnił funkcję prezesa zarządu tej spółki. Spółka miała ustanowionych dwóch prokurentów samoistnych. W celu zrealizowania zawartej w dniu 3 marca 2014 r. z firmą (...) sp. z o.o. umowy przedwstępnej sprzedaży udziałów spółki (...) sp. z o.o., mającej na celu restrukturyzację spółki (...), wnioskodawca zrealizował określone umową warunki, w tym m.in. w zakresie zrezygnowania z członkostwa w zarządzie spółki, powołania nowego zarządu spółki, udzielenia pełnomocnictwa wskazanej przez nabywcę osobie do wykonywania w jego imieniu prawa głosu na zgromadzeniu wspólników spółki, zawarcia umowy zastawu rejestrowego na udziałach na rzecz nabywcy oraz działań zmierzających do zrealizowania projektu unijnego. Uczestniczył także w zgromadzeniach wspólników. Powyższe działania wnioskodawca realizował w ramach statusu jedyne go wspólnika spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Dla Sądu Okręgowego nie ulegało zatem wątpliwości, że zmierzały one do zachowania wartości spółki, szacowanej w przedwstępnej umowie sprzedaży udziałów na kwotę 2.000.000 zł.

Sąd podkreślił, że w pierwotnym okresie działania spółki, tj. od dnia 1 lutego 2014 r. do dnia 28 lutego 2014 r., wnioskodawca był zgłoszony do ubezpieczeń zdrowotnych, natomiast od dnia 1 marca 2014 r. do dnia 30 czerwca 2015 r., także do ubezpieczeń społecznych, jako wspólnik jednoosobowej spółki z o.o., pomimo istnienia już wówczas

umów z marca 2014 r. o przedwstępnej sprzedaży udziałów w spółce oraz zastawu rejestrowego tych udziałów, na które się powoływał w niniejszym postępowaniu, jako przemawiających za uznaniem, że spornym ubezpieczeniom nie podlega. A zatem wnioskodawca miał status wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i bezwzględnie powstał z tego tytułu obowiązek ubezpieczeń społecznych. We wskazanym okresie wnioskodawca nie dopełnił obowiązku zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych i zdrowotnego oraz opłacenia należnych składek, w związku z czym organ rentowy wydał zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzję o podleganiu przez Z. D. ubezpieczeniom społecznym, ubezpieczeniu zdrowotnemu oraz określił miesięczne podstawy wymiaru składek.

Sąd stwierdził, że skoro odwołujący nie kwestionował faktu nieopłacania składek od początku prowadzenia działalności gospodarczej oraz wysokości miesięcznych podstaw wymiaru składek, zaskarżona decyzja okazała się prawidłowa. Zarazem z uwagi na fakt, iż płatnik nie wykazał, by istniały jakiegokolwiek rozbieżności pomiędzy kwotami przyjętymi przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych a stanem faktycznym, Sąd pierwszej instancji nie znalazł powodów do zakwestionowania wyliczeń organu rentowego.

W tym stanie rzeczy, Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., oddalił odwołanie wnioskodawcy. O kosztach postępowania Sąd orzekł zgodnie z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 i w zw. z § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. 2015 r. poz. 1804).

Apelację od powyższego wyroku wywiódł ubezpieczony, zaskarżając go w całości i domagając się jego uchylecia, względnie zmiany przez uwzględnienie odwołania w całości. Apelujący argumentował, iż kwestionowany wyrok jest błędny w zakresie oceny przez Sąd pierwszej instancji przesłanek podlegania przezeń ubezpieczeniom społecznym jako jednoosobowego wspólnika spółki z o.o., w okolicznościach przedmiotowej sprawy, w szczególności wobec postanowień umowy zastawu rejestrowego zawartej pomiędzy nim jako właścicielem 100% udziałów w spółce, a podmiotem trzecim, który sprawował w spółce kontrolę zarządczą. Apelujący podniósł, że umowa zastawu rejestrowego praktycznie pozbawiła go wszelkich praw wynikających z własności udziałów, co oznacza, że nie można traktować go jako wspólnika spółki z o.o., który może w pełni realizować swoje uprawnienia, gdyż nie osiągał dochodów, dzięki którym mógłby opłacać składki.

Sąd Apelacyjny w Łodzi zważył, co następuje:

Sąd Okręgowy wydał trafne rozstrzygnięcie, które znajduje uzasadnienie w całokształcie okoliczności faktycznych sprawy oraz w treści obowiązujących przepisów prawa, a w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny dowodów, nie popełnił też uchybień w zakresie kwalifikacji prawnej ustalonych faktów, które mogłyby uzasadnić ingerencję w treść zaskarżonego orzeczenia. W konsekwencji Sąd odwoławczy, oceniając w jako prawidłowe ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd pierwszej instancji, uznał je za własne, co oznacza, iż zbędnym jest ich szczegółowe, powtarzanie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., I PKN 339/98, OSNP z 1999 r. nr 24, poz. 776).

Zasadniczy problem sporny dotyczył kwestii czy Z. D. podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym od 26 lutego do 20 lipca 2016 r. z tytułu pozostawania jednoosobowym wspólnikiem spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Z przepisu art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 300) wynika, iż obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi. Z kolei według art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej, za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą uważa się wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Oznacza to, że jedyny wspólnik spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z racji swego statusu prawnego podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym na podstawie tytułu wynikającego z art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej. Podgląd ten jest w orzecznictwie sądowym ugruntowany (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 11 września 2013 r., II UK 36/13, LEX nr 1391783, z dnia 3 sierpnia 2011 r., I UK 8/11, OSNP 2012 nr 17-18, poz. 225,

z dnia 9 czerwca 2010 r., II UK 33/10, LEX nr 598436, z dnia 12 lipca 2017 r., II UK 295/16, LEX nr 2347776, wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 22 marca 2019 r., (...) 187/17, LEX nr 2647400).

Powyższy przepis został wprowadzony do systemu od dnia 1 stycznia 2003 r. ustawą z dnia 18 grudnia 2002 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2002 r. Nr 241, poz. 2074), a jego celem było rozszerzenie obowiązku ubezpieczenia społecznego wobec wspólników jednoosobowych spółek z o.o. m.in. po to, aby nie musieli oni, w celu objęcia ubezpieczeniem, zawierać umów z własną spółką. Tak więc obowiązek ubezpieczenia wspólnika jednoosobowej spółki z o.o. powiązany jest jedynie z posiadaniem przez niego takiego statusu prawnego, a nie z prowadzeniem działalności gospodarczej i osiąganiem przychodów. Potwierdzeniem powyższego poglądu są argumenty szeroko przedstawione w uzasadnieniu uchwały siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2006 r. (I UZP 4/05, OSNP z 2006 r. nr 19-20, poz. 304), dotyczącej wspólników spółek osobowych, którzy również zostali objęci obowiązkiem ubezpieczenia społecznego z mocy art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

W niniejszej sprawie bezsporne jest, że odwołujący jako wspólnik jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością zgłosił się do ubezpieczenia zdrowotnego od dnia 1 lutego 2014 r., a od dnia 1 marca 2014 r. także do ubezpieczeń społecznych, gdyż nie miał innego tytułu do ubezpieczeń społecznych. Ponownie jako wspólnik jednoosobowej spółki z o.o. zgłosił się od 1 lipca 2015 r. tylko do ubezpieczenia zdrowotnego, ponieważ nabył status pracowniczy i stan taki trwał do 20 lutego 2016 r. Zasadnie zatem Zakład Ubezpieczeń Społecznych w zaskarżonej decyzji stwierdził, że od dnia 21 lutego 2016 r. Z. D. ponownie podlega ubezpieczeniom społecznym jako wspólnik jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Odwołujący nie wykazał, iż posiadał w spornym okresie inny tytuł do ubezpieczeń społecznych, bądź że do dnia wydania zaskarżonej decyzji w dniu 20 lipca 2016 r. utracił status wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Żadna zmiana w tym zakresie nie została odzwierciedlona wpisem w Krajowym Rejestrze Sądowym. Nie zgłoszono sprzedaży udziałów ani zawieszenia działalności spółki. Trafnie Sąd Okręgowy zważył, iż Z. D. nadal posiada status jedynego właściciela spółki (...), bowiem do przejścia udziałów na rzecz firmy (...) sp. z o.o., z którą wnioskodawca zawarł w dniu 3 marca 2014 r. umowę przedwstępną sprzedaży udziałów spółki (...) sp. z o.o., ostatecznie nie doszło.

Nie ma także wpływu na treść rozstrzygnięcia fakt, że w dniu 25 marca 2014 r. Z. D., jako zastawca, zawarł z firmą (...) sp. z o.o., jako zastawnikiem, umowę zastawu rejestrowego na udziałach w firmie (...) sp. z o.o. w celu zabezpieczenia wszelkich roszczeń zastawnika względem zastawcy, wynikających bądź mogących powstać w następstwie wykonywania lub pozostających w związku z zawartą pomiędzy stronami przedwstępną umową sprzedaży udziałów. Zastaw rejestrowy, regulowany ustawą z dnia 6 grudnia 1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 2017) jest prawem zastawniczym stanowiącym szczególną odmianę zastawu, ustanawianym w celu zabezpieczenia wierzytelności pieniężnej (istniejącej lub przyszłej), powstającym na skutek zawarcia umowy zastawniczej i wpisu do rejestru zastawów, którym można obciążyć istniejące lub przyszłe rzeczy ruchome, zbywalne prawa majątkowe i zbiór takich rzeczy lub praw stanowiący całość gospodarczą, na mocy którego wierzyciel (zastawnik) będzie mógł dochodzić zaspokojenia z przedmiotu zastawu bez względu na to, czyją stał się własnością, i z pierwszeństwem przed innymi wierzytelnościami, z wyjątkiem tych, które mają pierwszeństwo z mocy przepisów szczególnych. Najistotniejszą cechą zastawu rejestrowego, odróżniającą go od zastawu zwykłego (art. 306 i nast. k.c.), jest możliwość pozostawienia przedmiotu zastawu rejestrowego w posiadaniu zastawcy. Wydanie rzeczy wierzycielowi (zastawnikowi), jako przesłanka powstania zastawu zwykłego, została tu zastąpiona wpisem zastawu rejestrowego do rejestru zastawów. W żadnym więc razie wskutek ustanowienia zastawu rejestrowego na udziałach spółki (...), którego treść szczegółowo opisał Sąd pierwszej instancji, nie doszło do wydania przedmiotu zastawu i odwołujący nadal był właścicielem spółki. Po zawarciu umowy zastawu nadal podejmował aktywne działania w spółce w ramach swego statusu właścicielskiego, wiele miesięcy po wydaniu zaskarżonej decyzji, tj. w lutym 2017 r., został jeszcze prezesem jej zarządu (choć w tym samym miesiącu KRS dokonał z urzędu wpisu, polegającego na wykreśleniu prezesa zarządu spółki (...) Z. D. z uwagi na skazanie go prawomocnym wyrokiem karnym za przestępstwa wskazane w art. 18 § 2 k.s.h.). Raz jeszcze podkreślić należy, że umowa zastawu zawarta została 25 marca 2014 r., od marca 2014 r. Z. D. zgłosił się do ubezpieczeń społecznych jako jedyny właściciel spółki (...), nie posiadający innego tytułu

do ubezpieczeń, zaś od 1 lipca 2015 r. do ubezpieczenia zdrowotnego z tego właśnie tytułu i stan taki trwał do 20 lutego 2016 r., zatem sam odwołujący nie kwestionował swego tytułu do ubezpieczeń z racji pozostawania jedynym właścicielem spółki z o.o., choć zawarł dużo wcześniej umowę zastawu rejestrowego.

Brak jakichkolwiek pogłębionych wywodów jurydycznych w apelacji ubezpieczonego, zastąpionego profesjonalnie, zwalnia Sąd drugiej instancji z dalszych rozważań. Dodać tylko wypada, że faktyczne osiągnięcie dochodów ani też ich brak nie stanowią przesłanki podlegania ubezpieczeniom społecznym przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą, w tym osoby podlegające ubezpieczeniom z mocy prawa na podstawie art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny oddalił bezzasadną apelację Z. D. na podstawie art. 385 k.p.c. O kosztach zastępstwa procesowego Sąd drugiej instancji orzekł z mocy art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 99 k.p.c. oraz § 10 ust. 1 pkt 2 w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 265).